

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 273/2004 dėl narkotinių medžiagų pirmtakų (prekursorių)

(COM(2012) 548 final – 2012/0261(COD))

(2013/C 76/10)

Pranešėjas **David SEARS**

Taryba, 2012 m. spalio 15 d., ir Europos Parlamentas, 2012 m. spalio 22 d., vadovaudamiesi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 114 straipsniu, nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 273/2004 dėl narkotinių medžiagų pirmtakų (prekursorių)

COM(2012) 548 final – 2012/0261 (COD).

Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2013 m. sausio 8 d. priėmė savo nuomonę.

486-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2013 m. sausio 16–17 d. (sausio 16 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 130 narių balsavus už, 1 – prieš ir 7 susilaikius.

1. Santrauka ir rekomendacijos

1.1 Šis pasiūlymas parengtas siekiant ištaisyti nustatytus konkrečius dabartinių ES teisės aktų trūkumus, susijusius su verslo subjektų tarpusavio prekybos acto rūgšties anhidridu ES stebėseną ir kontrolę; ši plataus vartojimo cheminė medžiaga daugeliu atvejų naudojama teisėtoms ir svarbioms reikmėms, tačiau ji gali būti naudojama ir kaip narkotinių medžiagų pirmtakas (prekursorius) neteisėtai gaminant heroiną iš morfino – paprastai tai daroma Afganistane. EESRK pripažįsta, kad reikia iš dalies keisti šį reglamentą, ir tvirtai remia pasiūlymą.

1.2 EESRK taip pat remia pasiūlymą sukurti patvirtintų ūkio subjektų ir galutinių naudotojų Europos duomenų bazę ir modernizuoti valstybių narių ataskaitų apie konfiskuotus ir oficialų sąrašą įtrauktų ir neįtrauktų narkotinių medžiagų pirmtakus (prekursorius) ir sulaikytas neteisėtas jų siuntas rinkimą.

1.3 Išplėtus šiuo metu galiojančio teisės akto registracijos reikalavimų taikymą – pradėjus juos taikyti ne tik „ūkio subjektams“, bet ir „naudotojams“, reikės sukurti naujas arba peržiūrėti esamas apibrėžtis; nustatyta nedidelių problemų ir pateikiama rekomendacijų. Galutiniai naudotojai turi būti visapusiškai informuojami apie registracijos tikslus ir naudą. Kompetentingoms valdžios institucijoms turėtų būti suteiktos tokios pačios teisės pateikti ir galutinių naudotojų verslo patalpas, kokias jos turi ūkio subjektų patalpų atžvilgiu.

1.4 EESRK pripažįsta, kad nauji pasiūlymai bus veiksmingi tik jeigu apie juos bus tinkamai informuojama ir jie nesudarys jokių nereikalingų papildomų finansinių išlaidų visiems su tuo

susijusiems subjektams. Todėl Komitetas tvirtai remia pasiūlymą labai mažoms įmonėms netaikyti registracijos mokesčio.

1.5 Galiausiai EESRK pažymi, kad susijusios šalys Europoje visiškai laikosi atitinkamų 1988 m. Jungtinių Tautų konvencijos, visų pirma jos 12 straipsnio, reikalavimų dėl bendradarbiavimo siekiant pageidaujamo tikslo. Todėl buvo sėkmingai bendradarbiaujama su kitais subjektais Europoje ir už jos ribų kovojant su nusikalstamumu, užtikrinant piliečių sveikatos apsaugą, sudarant sąlygas tęsti teisėtą prekybą ir apsaugant atitinkamų organizacijų ir verslo subjektų reputaciją. Vyko įvairūs procesai, atsirado tarpusavio pagarba ir pasitikėjimas, patobulėjo suinteresuotosioms šalims siunčiamos informacijos stilius ir turinys – visa tai nusipelno būti pripažinti pavyzdžiu, kaip turi būti vykdomas reguliavimas ir užtikrinama atitiktis ES ar bet kuriuo kitu lygmeniu. Tikimasi, kad rengiami pasiūlymai dėl psichotropinių medžiagų ir naujai sukurtų sintetinių narkotikų (angl. *designer drugs*) kontrolės ES ir nacionaliniu lygmeniu vykdant tvirtą, koncentruotą ir įrodymais paremtą visuomenės sveikatos politiką, visų pirma prevencijos srityje, bus grindžiami šiuo pavyzdžiu. EESRK tikisi atėjus laikui prisidėti prie tų pasiūlymų rengimo.

2. Įžanga

2.1 Narkotinių medžiagų pirmtakai (prekursoriai) yra visame pasaulyje įvairiausioms teisėtoms ir svarbioms reikmėms gaminamos, parduodamos, perkamos ir naudojamos cheminės medžiagos, kurios gali būti panaudotos ir neteisėtai narkotikų, tokių kaip kokainas, heroinas, ekstazis ar metamfetaminas, gamybai. Jau seniai pripažinta, kad būtina kontroliuoti šių cheminių medžiagų prekybą, nes jų fizinės savybės leidžia juos naudoti kaip ekstrahentus aktyviesiems medžiagoms iš augalų išskirti arba kaip cheminius agentus, kuriais keičiamas gaunamų narkotinių medžiagų pobūdis ir poveikis.

2.2 Pagrindas imtis veiksmų tarptautiniu lygmeniu buvo padėtas priėmus 1988 m. Jungtinių Tautų konvenciją dėl kovos su neteisėta narkotinių ir psichotropinių medžiagų apyvarta. Jos 12 straipsnyje pabrėžiama, jog siekiant pageidaujimų rezultatų būtinas reguliavimą vykdančių valdžios institucijų ir verslo subjektų bendradarbiavimas.

2.3 Europos Sąjungos (ES) lygmeniu tiek ES kovos su narkotikais strategijoje (2005–2012 m.), tiek ES kovos su narkotikais veiksmų plane (2009–2012 m.) neteisėto narkotinių medžiagų pirmtakų (prekursorių) naudojimo mažinimas užima svarbią vietą. Vidaus prekyba šiuo metu teisiškai reglamentuojama Reglamentu (EB) Nr. 273/2004, kurio taikymą prižiūri ENTR GD (Įmonių ir pramonės generalinis direktoratas), o išorės prekyba – Tarybos reglamentu (EB) Nr. 111/2005, kurio taikymą prižiūri TAXUD GD (Mokesčių ir muitų sąjungos generalinis direktoratas). Komisijos reglamente Nr. 1277/2005/EB, iš dalies pakeistame reglamentais Nr. 297/2009/EB ir Nr. 225/2011/ES, nustatytos išsamios įgyvendinimo taisyklės, kurių turi laikytis kompetentingos valdžios institucijos ir ekonominės veiklos vykdytojai.

2.4 Pagal šiuos reglamentus valstybės narės nustato tam tikrų į oficialių sąrašą įtrauktų (t. y. privalomai stebimų ir kontroliuojamų) ir neįtrauktų (savanoriškai stebimų) medžiagų, kurių siuntos buvo sulaikytos (prieš pristatant siuntą) arba jos buvo konfiskuotos (siuntos gabenimo metu arba ją pristčius), kiekį ir apie tai praneša. Šis kiekis tada gali būti palygintas su visame pasaulyje sulaikytų ar konfiskuotų tokių medžiagų kiekiu. Netikėtas pranešamo kiekio padidėjimas ar sulaikymo ir konfiskavimo dažnumo ir geografinio pasiskirstymo pasikeitimas gali būti paaiškinamas geresne stebėseną, tačiau gali taip pat perspėti apie tai, jog neteisėta veikla sutelkiama į konkrečią rinką, galbūt dėl to, jog pastebėta tikrų ar tariamų spragų vietos kontrolės sistemoje.

2.5 Suvestiniais 2008 m. duomenimis per 2007 m. buvo pranešta apie septynis kartus didesnius vieno konkretaus narkotinių medžiagų pirmtako (prekursoriaus) – acto rūgšties anhidrido, kuris naudojamas iš morfino (išgaunamo iš opiumo) gaminti heroiną – kiekius. ES konfiskuota 241 tona šios medžiagos – tai sudaro daugiau kaip 75 proc. visame pasaulyje konfiskuoto kiekio. JT Tarptautinė narkotinių medžiagų kontrolės valdyba (INCB) ne kartą tai kritikavo. Komisijos ataskaitoje (COM(2009) 709) dėl atitinkamų teisės aktų stebėsenos ir kontrolės įgyvendinimo ir veikimo buvo konstatuota, kad, nors apskritai rezultatai patenkinami, vis dėlto esama spragų, ir pateikta rekomendacijų, visų pirma dėl acto rūgšties anhidrido prekybos ES stebėsenos ir kontrolės.

2.6 Šio proceso metu Komisija ir visos kitos suinteresuotos šalys pripažino, kad acto rūgšties anhidridas atlieka svarbų vaid-

menį kaip alkilimo agentas, naudojamas sintetinant daug įvairių dengtųjų medžiagų, plėvelių, plastikų, vaistų (pvz., aspiriną) ir kitas vartojimo prekes. Didžiąją dalį viso pasaulyje pagaminto šios medžiagos kiekio (šiuo metu tai sudaro apie 1 milijoną tonų per metus) sunaudoja gamintojai savo tikslais; mažesnė dalis – mažiau nei trečdalis viso kiekio – parduodama tretiesiems asmenims – galutiniams naudotojams. Paskaičiuota, kad neteisėtam naudojimui, daugiausia Afganistane, reikalingas kiekis sudaro 380–570 tonų per metus. Afganistane pagaminama apie 380 tonų heroino, iš kurių 70 tonų pateikiama narkotikų vartotojams Europoje. Vidutinė gatvėje paduodamų narkotikų kaina Europoje yra 40 eurų už gramą, tad metinė neteisėtos prekybos apyvarta sudaro maždaug 3 mlrd. eurų. Gamybai reikalingo acto rūgšties anhidrido rinkos vertė yra menka palyginti su šiais skaičiais – ir palyginti su teisėtos prekybos apyvarta ar su dėl tokio neteisėto naudojimo prarastos asmeninės ar įmonės reputacijos kaina. Chemijos pramonės pasaulinė *Atsakingos priežiūros* programa padeda užtikrinti, kad pirmą kartą į šią rinką įžengiantys teisėti ūkio subjektai išsiamonintų šiuos aspektus.

2.7 Taip pat pripažįstama, kad net jeigu Europoje mėginamams šias medžiagas panaudoti neteisėtiems tikslams bus sėkmingai užkirstas kelias, jos bus neteisėtai naudojamos kitose pasaulio vietose. Pirmiau paminėta finansinė nauda narkotinių medžiagų gamintojams yra pernelyg didelis masalas. Tačiau kontrolė ir toliau lieka visiškai pasiteisinęs veikimo būdas ir sektingas pavyzdys kitiems. Jeigu pramonės sektoriai, kuriuos šie procesai veikia, matys, kad kontrolė yra ekonomiškai naudinga, jie visokeriopai ją remis, kad galėtų tęsti teisėtą prekybą ES.

2.8 Atsižvelgdama į susiklosčiusią padėtį, Komisija išnagrinėjo keletą alternatyvių požiūrių, kurie išdėstyti poveikio vertinimo ataskaitoje, ir pasikonsultavo su sektorių, kuriuos šie procesai veikia, atstovaujamaisiais organais – visų pirma gamintojams („ūkio subjektams“) ir kai kuriems dideliems galutiniams naudotojams atstovaujanti Europos chemijos pramonės taryba (CEFIC) ir platintojams bei mažiems galutiniams naudotojams atstovaujanti Europos cheminių medžiagų platintojų asociacija (FECC), taip pat su valstybių narių atstovais, kuriems teks įgyvendinti šiuos pasiūlymus. Bendru sutarimu nuspręsta, kad pirmenybė teiktina dabartiniam pasiūlymui.

3. Komisijos pasiūlymo santrauka

3.1 Pagal Komisijos pasiūlymą dabartiniai registracijos reikalavimai imami taikyti ir ES acto rūgšties anhidrido gamintojams, platintojams ir ūkio subjektams, parduodantiems šią medžiagą pramoniniams galutiniams naudotojams, t. y. bendrovėms, perkančioms acto rūgšties anhidridą savo reikmėms ar gamybiniam procesams ES viduje.

3.2 Tuo siekiama dar labiau apriboti neteisėtą acto rūgšties anhidrido naudojimą ar bandymus neteisėtai jį naudoti ES, siekiant mažinti neteisėtą naudojimą už ES ribų ir sustiprinti ES teisėtai veikiančių verslo subjektų teisinį saugumą.

3.3 Todėl pagal Reglamentą (EB) Nr. 273/2004 į oficialių sąrašą įtrauktų medžiagų 2 kategorija dalijama į dvi dalis: 2a kategoriją, kuriai priskiriamas acto rūgšties anhidridas, ir 2b kategoriją, kuriai priskiriamos likusios keturios plataus vartojimo cheminės medžiagos, kurioms šis pasikeitimas neturi įtakos. 1 kategorijos – mažesniais kiekiais gaminamos specialiosios cheminės medžiagos, kurių kontrolė net griežtesnė, nes jos yra labiausiai jautrūs „pagrindiniai“ narkotinių medžiagų pirmtakai (prekursoriai), ir 3 kategorijos – daigafunkcinės žaliavinės cheminės medžiagos – apibrėžtys nesikeičia.

3.4 Pasiūlymu taip pat siekiama sukurti Europos narkotinių medžiagų pirmtakų (prekursorių) duomenų bazę, kad būtų užtikrintas veiksmingesnis informacijos apie konfiskuotus narkotinių medžiagų pirmtakus (prekursorius) ir sulaikytas jų siuntas rinkimas ir tvarkomas teisėtai narkotinių medžiagų pirmtakus (prekursorius) gaminančių, jais prekiaujančių ar juos naudojančių ES licencijuotų ar registruotų ūkio subjektų ir naudotojų sąrašas.

3.5 Pasiūlyme taip pat patikslinamos kelios esamos apibrėžtys, numatoma labai mažoms įmonėms netaikyti registracijos mokesčio, atsižvelgiant į Lisabonos sutartyje įtvirtintas naujas taisyklės iš dalies pakeičiamos nuostatos dėl komitologijos procedūrų ir panaikinamas reikalavimas taikyti oficialią priėmimo procedūrą rengiant gaires. Pasiūlymu taip pat patikslinamos valstybių narių teisės imtis papildomų priemonių informacijai gauti ir prirėikus patekti į ūkio subjektų verslo patalpas siekiant gauti įrodymų apie įtartinus sandorius dėl į oficialių sąrašą neįtrauktų medžiagų.

3.6 Pasiūlymo teisinis pagrindas yra SESV 114 straipsnis; jis, bent dabartiniu savo pavidalu, atitinka ES subsidarumo ir proporcingumo reikalavimus.

3.7 Reglamentas įsigaliojė dvidešimtą dieną nuo jo paskelbimo Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje dienos ir būtų privalomas visais ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse. Reglamente numatomas ne ilgesnis negu 18 mėnesių pereinamasis laikotarpis, kad kompetentingos valdžios institucijos galėtų parengti reikalingas priemones ir kad kai kurie galutiniai naudotojai įsiregistruotų pirmą kartą. Sugriežtinti visų naudotojų registracijos procesai ir numatyta, kad naudotojas gali būti

neregistruojamas, jei kompetentingoms valdžios institucijoms pateikta informacija bus laikoma nepakankama.

3.8 Drauge su pasiūlymu parengtas aiškinamasis memorandumas ir Komisijos tarnybų darbinis dokumentas (poveikio vertinimas). Taip pat pateikiama poveikio vertinimo ataskaitos santrauka. Atitinkamuose ENTR GD ir TAXUD GD tinklalapiuose trumpai apibendrinama informacija apie rengiamus Bendrijos teisės aktus dėl narkotinių medžiagų pirmtakų (prekursorių) stebėsenos ir kontrolės ES ir už jos ribų (trečiųjų šalių atžvilgiu) ir nurodomi visi susiję dokumentai suinteresuotieji subjektai ir suinteresuotosios organizacijos.

3.9 Tuose tinklalapiuose pateikiamos valstybių narių pateiktas 2006–2010 m. duomenimis paremtos Komisijos ataskaitos apie konfiskuotus narkotinių medžiagų pirmtakus (prekursorius) ir sulaikytas neteisėtai jų siuntas, kuriomis motyvuojami dabartiniai pasiūlymai. 2012 m. spalio 16 d. Tarybos darbo grupės dėl muitų sąjungos posėdyje ENTR DG padarytame pranešime buvo pateikta papildomos informacijos. Atskirai buvo pateiktas „Gairių ūkio subjektams“ egzempliorius; jas paskelbė kartu ENTR GD ir TAXUD GD, kad nacionalinės kompetingos valdžios institucijos platintų jas tik patikimoms bendrovėms, vykdančioms ilgalaikius teisėtus sandorius, susijusius su į oficialių sąrašą įtrauktomis ir neįtrauktomis medžiagomis.

3.10 Žvilgsnį iš išorės ir bendresnį požiūrį iliustruoja kitos ataskaitos, pavyzdžiui, INCB 2011 m. parengta „Ataskaita dėl prekursorių ir kitų cheminių medžiagų, kurios dažnai naudojamos neteisėtai gaminant narkotines ir psichotropines medžiagas“ ir JAV valstybės departamento 2012 m. parengta „Tarptautinės narkotikų kontrolės strategijos ataskaita dėl cheminių medžiagų kontrolės“. Pavyzdžiui, pripažinta, kad Afganistane nėra teisėtos acto rūgšties anhidrido paklausos, todėl bet koks jos importas yra neteisėtas. Koalicijos pajėgos pranešė, kad 2011 m. konfiskavo apie 20 tonų šios medžiagos, nors jos buvo įvežta daug daugiau. Teigiama, kad pagrindiniai neteisėti šaltiniai įsikūrę Kinijoje, Pietų Korėjoje, Europoje, Vidurinės Azijos valstybėse ir Indijoje. Akivaizdu, kad darbo liko dar nemažai, tad itin svarbu užtikrinti glaudų tarptautinį bendradarbiavimą ir išlaikyti sunkiai įgytą tarpusavio pasitikėjimą.

4. Bendrosios pastabos

4.1 2003 m. vasario 26 d. EESRK priėmė savo nuomonę dėl COM(2002) 494 final⁽¹⁾, kurioje visiškai parėmė Komisijos pasiūlymus dėl siūlomos narkotinių medžiagų pirmtakų (prekursorių) kontrolės. Į ją buvo tinkamai atsižvelgta galutinėje teksto redakcijoje, 2004 m. vasario mėn. Reglamente (EB) 273/2004⁽²⁾.

⁽¹⁾ OL C 95, 2003 4 23, p. 6.

⁽²⁾ OL L 47, 2004 2 18, p. 1.

4.2 Be to, EESRK tvirtai remia pastangas mažinti narkotikų vartojimą ES ir už jos ribų – jis tuo klausimu aiškiai pasisakė savo 2012 m. gegužės mėn. nuomonėje dėl Komisijos komunikato „Ryžtingesnė Europos kova su narkotikais“⁽³⁾. Buvo pabrėžta, kad reikia išlaikyti pusiausvyrą ir spręsti tiek pasiūlos, tiek paklausos problemas. Pasiūlos mažinimą, kurios rezultatai gali būti laikini, reikia remti tvirtais, tikslingais ir efektyviais veiksmais visuomenės sveikatos politikoje, visų pirma prevencijos srityje, ES ir nacionaliniu lygmeniu (SESV 168 str. 1 dalis). Labai svarbu bus užtikrinti valstybių narių bendradarbiavimą ir pasikeitimą geriausios praktikos pavyzdžiais. Politika turi būti grindžiama duomenimis ir patirtimi, o ne atvirksčiai.

4.3 Todėl EESRK tvirtai remia dabartinį pasiūlymą griežtinti verslo subjektų prekybos acto rūgšties anhidridu ES stebėseną ir kontrolę ir įgyvendinti tolesnes plataus masto narkotinių medžiagų pirmtakų (prekursorių) stebėsenos ir kontrolės priemonės, visų pirma licenciją ar registracijos pažymėjimą turinčių ūkio subjektų ir galutinių naudotojų Europos registrą ir valstybių narių teikiamos informacijos apie konfiskuotus į oficialų sąrašą įtrauktų ir neįtrauktų narkotinių medžiagų pirmtakus (prekursorius) ir sulaukytas jų neteisėtas siuntas, visų pirma apie už ES ribų gaminamas narkotines ir psichotropines medžiagas, registrą. Ypač didelis dėmesys skirtinas nedidelio acto rūgšties anhidrido kiekio neteisėto naudojimo heroinui gaminti atvejams.

4.4 EESRK taip pat teigiamai vertina tai, kad Komisija ir visos susijusios šalys, įgyvendindamos galiojančius teisės aktus ir vykdydamos po to sekusias peržiūras ir konsultacijas, užtikrino glaudų ir pastovų bendradarbiavimą su valstybėmis narėmis, reguliuojančiomis valdžios institucijomis, teisėsaugos organais, gamintojais, vežėjais ir galutiniais naudotojais, kaip reikalaujama 1988 m. JT konvencijos 12 straipsnyje. Tai leido parengti tikslingus, gerai pagrįstus, gerai dokumentuotus ir ekonomiškai veiksmingus pasiūlymus, kuriuos aiškiai remia visi susiję subjektai ir kurie dėl to tikriausiai bus visapusiškai įgyvendinti.

4.5 Šis bendradarbiavimas jau leido labai sumažinti ES sulaukytų ar konfiskuotų narkotinių medžiagų pirmtakų (prekursorių) kiekį – galima tikėtis, jog tai reiškia, kad ES nebelaikoma lengvai pasiekiamu taikiniu. Yra duomenų, kad labai veiksminga yra neprivaloma į oficialų sąrašą neįtrauktų medžiagų stebėseną. Labai svarbu lanksčiai kovoti su šia išradinga, gyvybinga ir labai didelį pelną nešančia nusikalstamo forma. Bent jau šioje

sirtyje visų mūsų tikslas yra bendras. Tai visiškai pripažįsta visi susiję subjektai; toks susitelkimas galėtų būti ekonomiškai veiksmingos teisėkūros pavyzdžiu kitoms ES teisėkūros sritims ir darytų didesnę poveikį verslo subjektams, darbuotojams ir vartotojams.

4.6 Šie teisės aktai yra veiksmingi ir todėl, kad gamintojams, platintojams ir galutiniams naudotojams jau taikomi teisės aktai dėl panašios kontrolės radioaktyviųjų medžiagų, biologinių veiksmių, dvejopo naudojimo cheminių medžiagų, išankstinio sutikimo reikalaujančio eksporto ir pan. srityse ir sukaupia patirties juos įgyvendinant. Netrukus bus pradėti taikyti teisės aktai dėl sprogstamųjų medžiagų pirmtakų (prekursorių). Tačiau tokiu atveju būtina, kad bendras šių reikalavimų modelis išliktų toks pats, o į registruotinių ar licencijuotinių medžiagų sąrašą būtų įtrauktos tik būtiniausios medžiagos. Taigi tikėtina, kad dabartinis pasiūlymas sudarys sąlygas veiksmingam darbui, bent jau siekiant jo gana griežtai apibrėžto tikslo dar labiau sumažinti neteisėtą acto rūgšties anhidrido naudojimą vykstant legaliai prekybai ES; kitų, ne tokių koncentruotų ar sunkiau įgyvendinamų, alternatyvų tikriausiai nebūtų galima įgyvendinti.

4.7 EESRK taip pat pritaria Komisijai, kad šis pasiūlymas nedaro poveikio darbo sąlygoms šios pramonės srities įmonėse ar apskritai vartotojų teisėms, nebet tiek, kiek jie individualiai prisidėtų mažindami heroino ir susijusių produktų pasiūlą Europoje ar už jos ribų. Gaila, tačiau tokio mažinimo mastą bus sunku įvertinti. Tačiau šiam pasiūlymui neaktuali tokia sąnaudų ir naudos pusiausvyrą, todėl jis turėtų būti kuo skubiausiai įgyvendintas toks, koks yra dabar.

4.8 Galiausiai EESRK tikisi prisidėti prie tolesnių ES iniciatyvų šioje srityje ir ragina Komisiją kuo greičiau pateikti naujų pasiūlymų, ypač dėl psichotropinių medžiagų ir grynai sintetinių narkotikų, kurie dabar palaipsniui išstumia tradicinius narkotikus, tokius kaip heroinas, ir apskritai plečia savo rinką.

5. Konkrečios pastabos

5.1 EESRK pažymi, kad „ūkio subjekto“ ir „naudotojo“ apibrėžtys iš dalies sutampa (nes visi susiję „ūkio subjektai“ tam tikru momentu „turi į oficialų sąrašą įtrauktą medžiagą“). Visiškai aišku, kad būtina šias sąvokas atskirti, todėl reikėtų 2 straipsnio naujame h punkte po žodžių „juridinis asmuo“ įterpti „kuris nėra ūkio subjektas, tačiau“.

⁽³⁾ COM(2011) 689 final, EESRK nuomonė OL C 229, 2012 7 31, p. 85.

5.2 Taip pat svarbu nustatyti, kad nurodomi konkrečiai ES įsisteigę ir veikiantys naudotojai. Pardavimams ir (arba) pristatymams už ES ribų taikomi kiti teisės aktai. Siekiant užtikrinti sklandų vidaus rinkos veikimą turėtų taip pat būti aiškiai nurodyta valstybėms narėms, kur reikia registruoti ūkio subjektą ir naudotoją – pavyzdžiui, ten, kur ūkio subjektas ar naudotojas yra įsisteigęs ar ten kur produktas (acto rūgšties anhidridas) pateikiamas rinkai.

5.3 Reikalavimas galutiniams naudotojams pirmą kartą registruotis gali kurį laiką trikdyti teisėtą prekybą. Tam, kad būtų galima kiek įmanoma išvengti trukdžių, ūkio subjektai ir platintojai turėtų 18 mėnesių pereinamuoju laikotarpiu vykdyti aktyvią informavimo kampaniją, pageidautina, paremtą valstybių narių kompetentingų valdžios institucijų parengtomis aiškėmis ir tinkamai suformuluotomis gairėmis. Dabartinės „Gairės ūkio subjektams“ yra puikus tokio informavimo pavyzdys. Registravimo metu turi būti išaiškintas tokios registracijos tikslas ir nauda, kad galutiniai naudotojai, taip pat ūkio subjektai suprastų, kokios yra neteisėto naudojimo galimybės ir rizika, ir galėtų geriau prisidėti prie pavojaus sumažinimo. Kompetentingos valdžios institucijos turėtų turėti tokias pačias teises pateikti tiek į galutinių naudotojų verslo patalpas, tiek į ūkio subjektų verslo patalpas.

5.4 EESRK remia Komisijos pasiūlymą netaikyti labai mažoms įmonėms registracijos mokesčio, nes labai svarbu ne tik tai, kad būtų tęsiama teisėta prekyba (labai mažų įmonių ir jų darbuotojų labui), bet ir tai, kad kontrolė būtų pripažinta reikalinga ir būtų įgyvendinama kaip galima platesniu mastu. Kadangi neteisėtam naudojimui reikalingas nedidelis kiekis medžiagos, gali būti, kad mažesniems naudotojams labiausiai grėsia pavojus gauti pasiūlymų, nuo kurių jie negalėtų atsisakyti.

Todėl labai svarbu informuoti (spausdintine ir elektronine forma, visomis atitinkamomis vietos kalbomis) apie teisės aktų laikymosi reikšmę.

5.5 EESRK atkreipia dėmesį į tai, kad pranešimo ir kitokios informacijos apie į oficialų sąrašą neįtrauktas medžiagas reikalavimas yra neprivalomas, nes sakoma, jog valstybės narės ne „turi“, o „gali“ laikytis pasiūlytos tvarkos. Akivaizdu, kad tai ne pats geriausias vidaus rinkai apsaugos būdas, ir galbūt dar reikėtų į jau sudarytą narkotinių medžiagų pirmtakų (prekursorių) sąrašą įtraukti daugiau medžiagų. Taigi visi suinteresuotieji subjektai turėtų atidžiai stebėti padėtį.

5.6 Galiausiai EESRK palankiai vertina pasiūlymą dėl Europos duomenų bazės sukūrimo ir tvirtai ragina žengti pirmyn, tačiau su sąlyga, jog ji turi turėti pakankamai išteklių, kad visos suinteresuotosios šalys galėtų ilgesnį laikotarpį ją atnaujinti ir ja naudotis, taip pat ji turėtų ne tik kaupti duomenis (ar dalinius duomenis), bet ir duoti rezultatų. Be to, bus svarbi surinktų duomenų kokybė ir kiekybė. Labai svarbu, kad ją nuolatose remtų valstybių narių teisėsaugos organai.

5.7 Aišku, galimybę ja naudotis turėtų tik tie subjektai, kurie yra tvirtai ir nuolat įsipareigoję vykdyti teisėtą prekybą; tikėtina, kad tai bus tie, kurie patys yra įtraukti į šią bazę. Tam, kad būtų apsaugota vidaus rinka ir kiek galima sumažinti kaštai, turėtų būti kur tik galima suderinti informacijos teikimo reikalavimai, kurių turi laikytis ūkio subjektai, platintojai, prekyautojai ir galutiniai naudotojai, taip pat valstybės narės. Tačiau tai neturėtų prieštarauti pagrindiniam pasiūlymo tikslui – nustatyti ir apriboti narkotinių medžiagų pirmtakų (prekursorių) neteisėtą naudojimą ir galų gale sulaikyti tuos, kurie už tai atsakingi.

2013 m. sausio 16 d., Briuselis

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Staffan NILSSON*